

בבא מציעא קג

עניין: ביאור המילים תבן וקש

שמות פרק ה'

וְאֶל־יִשְׁעוֹ בְּדַבְרֵי־שִׁקְרָה: וַיֵּצְאוּ
 נְגִשֵׁי הָעָם וְשִׁמְרֵיו וַיֹּאמְרוּ אֶל־
 הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינְנִי
 נֹתֵן לָכֶם תְּבֹן: יֵ אֲתֶם לָכוּ קָחוּ
 לָכֶם תְּבֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין
 נִגְרַע מֵעֲבֹדְתְכֶם דָּבָר: יֵ וַיִּפֹּץ
 הָעָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם לְקַשֵּׁשׁ
 קֶשׁ לְתֹבֵן: יֵ וְהַנְּגִשִׁים אָצִים לֵאמֹר

רש"י שבת לו:

קדירה לחוכה: קש. זנבות
 השבולין^ב: גבבא. הנגנז מן השדה
 איטובל"א: גפת. פסולת של

תוס' שבת לו:

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא.
 נראה לר"י דקש היינו
 זנבות השבולים שנשאר בשדה הנקרא
 אשכובל"א בלע"ז ותבן הוא הנקצר עם
 השבולת דהכי משמע לקמן צפרק

רש"י שמות ה, יב

לזנים שהייתם עושים ליום זהיום התבן נתן לכם מזומן מניית המלך: (יב) דקשש קש דתבן. לאסוף אסיפה
 ללקוט לקט לזרז תבן הטיט: קש. לשון לקוט על שם שדצר המתפור הוא זרז לקוטשו קרוי קש בשאר
 מקומות: (יג) אצים. ע דומקים:

חידושי הגר"א שבת לו:

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא. רש"י
 פירש כאן דקש היינו זנבות השבולין
 משמע דתבן היינו הנשאר בשדה, והתוס'
 מפרשים בהיפוך דקש היינו הנשאר
 בשדה ותבן היינו זנבות השבולין. והשתא
 שפיר קאמר (קג, ב) בשלמא קש משכחת
 לה במחובר אלא תבן היכי משכחת לה.
 והא דאמר (ב"מ קג, ב) כי היכי דתיתבן
 ארעאי וכו', דטפי משמע לשון זיבול.
 וקשה לתרוייהו, לרש"י קשה מהאי כי
 היכי דתיתבן, וכי תימא תירוצו של
 התוס' הוה ליה למימר ניחא לי דתיזבל
 ארעאי.

אלא נראה לרבינו כמו שמצא בשם רש"י
 במקום אחר (לקמן קמ, א ד"ה תבן)
 דקש היינו השיבולת כולה, ותבן היינו
 קש שהוא ראוי למאכל בהמה. והיינו
 מה דאמר בקרא (שמות ה, יב) לקושש
 קש לתבן, פירוש, לעשות תבן, שמתחילה
 היו נותנים להם תבן הנקצצים כי לחומר
 צריך תבן הנקצץ. ואחר כך אמרו להם
 שילקטו קש, ועוד לעשות מהם תבן,
 היינו שיקצצו הם בעצמם. וזהו הפירוש
 הנכון מכל הפירושים שבעולם, כי אין
 לה פירוש אחר. (כת"י)